

Podmiot i orzeczenie - szybkie przypomnienie

Materiał zawiera 1 ilustrację, 5 ćwiczeń, w tym 4 interaktywne.

Podmiot i orzeczenie - szybkie przypomnienie

licencja: CC 0

Ćwiczenie 1

Przeczytaj zdania. Następnie zaznacz odpowiednimi kolorami wyrazy będące odpowiedziami na pytania.

Kolorem żółtym zaznacz odpowiedzi na pytania:

Kto wychowywał się w Indiach?

Kto nudził się w domu wuja?

Kto zajmował się dziewczynką z Indii?

Kto chętnie słuchał opowieści o małej Mary?

Kolorem niebieskim zaznacz odpowiedzi na pytania:

Co Mary robiła w Indiach?

Co dziewczynka robiła w domu wuja?

Co robiła Marta?

Co robił Dick?

żółty niebieski

Mary wychowywała się w Indiach.

W domu wuja dziewczynka nudziła się bez towarzystwa innych dzieci.

Dziewczynką z Indii zajmowała się Marta.

Dick chętnie słuchał opowieści o małej Mary.

Zapamiętaj!

Zdania składają się z tzw. części. Najważniejszymi częściami zdania są: **orzeczenie** i **podmiot**.

Orzeczenie to czasownik najczęściej w formie osobowej, np. *Mary **zajrzała** przez mur do ogrodu. Klucz **pasował** do zamka w furtce.*

Podmiot to wykonawca czynności wyrażonej orzeczeniem, np. ***Mary** zajrzała przez mur do ogrodu.*

Klucz pasował do zamka w furtce.

Zapamiętaj!

Forma orzeczenia dostosowuje się do formy podmiotu: **zajrzała** – r. ż., l. poj. bo: Mary; **pasował** – r. m., l. poj. bo: klucz.

Istnieją zdania, w których nie występuje podmiot. Mówimy wówczas o podmiocie domyślnym. Np. *Wyszedłem.* – w domyśle: ja. *Zjadł obiad.* – w domyśle: on.

Ale bez orzeczenia nie ma zdania!

Ćwiczenie 2

W podanych zdaniach zaznacz na niebiesko podmioty, a na czerwono orzeczenia.

czerwony niebieski

Tajemniczy dom na wsi krył wiele niespodzianek.

Za starą szafą znajdowała się mroźna kraina.

Rodzeństwo nie uwierzyło Łucji.

Wysłannicy Białej Czarownicy aresztowali fauna.

Nad ranem stół pękł na dwoje.

Edmund wymknął się z domu Bobra.

Dzięki oddechowi Aslana posągi ożyły.

Między siłami Zła i Dobra rozgorzała straszliwa walka.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Przeczytaj umieszczone poniżej wybrane tytuły rozdziałów książki pt. „Tajemniczy ogród” i zaznacz w nich na czerwono orzeczenia.

czerwony

I Nie został nikt

II Panna Mary kapryśnica

V Krzyk w korytarzu

VI „A jednak ktoś płakał”

VIII Gil wskazał drogę

XI Gniazdo mysikrólika

XIX „Nadeszła chwila”

XX „Będę żył, zawsze, zawsze”

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Wskaż numery rozdziałów, których tytuły są cytatami czyichś słów. Co na to wskazuje?

Wskaż numery rozdziałów, których tytuły nie zawierają orzeczenia. Jak nazywany takie wypowiedzenia?

Zapamiętaj!

Zdanie pojedyncze może być nierozwinięte lub rozwinięte.

Zdanie nierozwinięte zawiera tylko wyrazy niezbędne do tego, aby zdanie miało sens. Może składać się z podmiotu i orzeczenia:

Colin płakał. (podmiot + orzeczenie)

Czasami musi zawierać wyrazy dodatkowe – niezbędne określenia orzeczenia. Jest to tzw. **zdanie rozwinięte**:

Mary usłyszała płacz. (podmiot + orzeczenie z niezbędnym określeniem)

Zdanie rozwinięte oprócz wyrazów niezbędnych zawiera liczne **określenia**, które przekazują wiele różnych informacji:

Mały gil sfrunął z bujającej się gałęzi bluszczu.

Ćwiczenie 5

Zaznacz kolorem zielonym zdania pojedyncze nierozwinięte.

zielony

Mary patrzyła na klucz. Obracała go na wszystkie strony. Pragnęła zajrzeć do ogrodu. Wyobrażała sobie, co może znajdować się za tajemniczym murem. Wyobrażenia zaczęła pracować. Słońce świeciło. Powiewał lekki wietrzyk. Mary z przejęciem otworzyła furtkę. Znalazła się w tajemniczym ogrodzie. Dopięła swego.